

MATS BERGGREN

DEN VITA GLÖDEN

Bokomslag © Niklas Lindblad

LÄRARHANDLEDNING FÖR ÅK 7-9

av Helga Boström

Välkommen till lärarhandledningen!

Här hittar du olika uppgifter till boken *Den vita glöden*, en fristående fortsättning i Mats Berggrens serie om unga människor i den fiktiva förorten Alsta.

Det finns övningar att arbeta med innan läsning, under läsning och efter läsning. Utöver det finns det också förslag på hur du kan arbeta ämnesövergripande och tips på annan media som passar bra att arbeta med i anslutning till läsningen. Välj just de övningar som passar din elevgrupp och dig.

Mycket nöje och lycka till!

Helga Boström, leg lärare i svenska, SvA och engelska åk 3-9, förstelärare i språkutveckling.

Handlingen i korthet

I *Den vita glöden* får läsarna återse förortsungdomarna Evin, Abdi och Daniel från *Onsdag kväll strax före sju* och *Din syster måste dö*. För att förstå och ha behållning av *Den vita glöden* behöver de tidigare böckerna inte läsas, men en liten resumé kan vara på sin plats:

I *Onsdag kväll strax före sju* får vi träffa vännerna Daniel, Ville och Abdi som hängit i förorten Alsta sedan dagistiden, går i nian och är småkriminella. Abdi har börjat dra sig ur och istället fokuserar han på sitt rappande, något som irriterar Daniel som har kort stubin och lätt hamnar i trubbel på grund av sina aggressionsproblem. Boken slutar med att Daniel och Ville hamnar i bråk över en mindre summa pengar och Daniel råkar hugga Ville med en kniv så illa att Ville dör.

I *Din syster måste dö* återser vi Abdi som nu har börjat gymnasiet. Han blir kär i Evin, en kurdisk tjej som är hårt hållen hemma och berättelsen är en parallellhandling där läsarna får följa Abdi, Evin och Evins bror Khabat. Daniel sitter på ungdomshem och Abdi har lite kontakt med honom. Men boken fokuserar mest på Evins situation med de kontrollerande föräldrarna och uppdraget Khabat får när föräldrarna inser att Evin är tillsammans med Abdi - Khabat ska döda sin syster. I sista sekunden avbryter Khabat att uppfylla föräldrarnas önskan och både han och Evin lämnar hemmet. Evin hamnar på skyddat boende och ber Abdi vänta på henne, vilket han säger att han kommer att göra.

När *Den vita glöden* börjar har det gått två år sedan Evin hamnade på skyddat boende och hon har nu fått egen lägenhet i staden där hon hamnade. Abdi går sista året på gymnasiet i Alsta och har blivit känd för sina raplåtar, framförallt en låt han skrivit till Evin är älskad av fansen. Men Evin och Abdi har inte haft någon kontakt sedan Evin blev tvungen att fly från sin familj.

Daniel har kommit ut från ungdomshemmet och börjar i ettan på gymnasiet i Alsta. Han är fast besluten att börja om och hålla sig ifrån både sina utbrott och det kriminella livet, vilket ska visa sig vara svårare än han trott.

I bokens inledning ska Daniel mucka från ungdomshemmet och han blir uppsökt av en kille, Habib, som erbjuder honom ett jobb som ska ge mycket pengar. Daniel avböjer och säger att han inte vill bli indragen i något men Habib säger att han kommer att höra av sig.

Daniels pappa hämtar Daniel och kör honom till Alsta, familjen finns där för honom och det gör Abdi också. Men förorten har inte glömt, vart Daniel än går stirrar folk på honom, undviker honom. I hans nya bygg-klass på gymnasiet är det ingen som pratar med honom och ganska snart börjar han frysas ut och trakasseras. Den enda som finns vid hans sida i skolan är Abdi, men han kan inte skydda Daniel hela tiden. När Habib åter söker upp Daniel står han först emot, men till sist orkar han inte. Han går med på att vara med på jobbet som Habib pratat om: att kidnappa dottern till en rik man.

Samtidigt sitter Evin i sin nya lägenhet och bestämmer sig för att ringa Abdi. De får kontakt igen och träffas några gånger, den gamla kärleken blossar upp mellan dem. Men tiden, avståndet och de olika vägarna de valt i livet gör det svårt för dem. Abdi är ockuperad av sin musik och av att oro sig för Daniel och Evin känner sig besviken och ensam.

Boken slutar med att Daniel lyckas dra sig ur kidnappningen och bestämmer sig för att flytta till sin farbror långt från Alsta och börja om där. Evin och Abdi gör slut, de lyckas inte nå fram till varandra.

Om boken

Precis som till bokseriens andra böcker så har Mats Berggren gjort mycket research och efterforskningar innan han började skriva. Han har besökt ungdomshem för att kunna sätta sig in i Daniels situation och inför boken *Din syster måste dö* satte han sig grundligt in i problematiken kring hedersvåld. Han har också besökt skolor och fritidsgårdar och pratat med både elever och personal kring ungdomskriminalitet, utsatthet och hedersproblematik.

Alla personer i boken är påhittade men Mats Berggren har hämtat händelser ur verkligheten. Idén till episoden då Daniel knivhugger Ville så att han dör i *Onsdag kväll strax före sju* fick han till exempel genom ett samtal med en poliskommissarie som berättade om två killar som blivit osams om bytet efter ett inbrott. Det slutade med att den ena stack ihjäl den andre med en sax, över femtio kronor.

Mats Berggrens förhoppning med sina böcker är att eleverna ska fundera över de problem som han sätter i spel.

Hur kan boken läsas?

Boken läses med fördel högt av läraren, då inkluderas alla elever och det blir lätt att diskutera och att göra övningar efter varje del. Men självfallet kan läsningen delas in i att vissa partier läses högt och vissa tyst, så länge lässvaga elever under tystläsningen får möjlighet att ta del av boken uppläst via exempelvis Legimus. Låt gärna en del av läsningen vara gruppläsning, dela in eleverna i grupper och låt dem läsa en sida var i taget. Delar av boken kan också läsas som stafettläsning, högläsning i helklass där alla elever får läsa lite var. Då är det dock viktigt att möjligheten att säga "pass" finns, ingen ska tvingas att läsa högt för hela klassen.

Introduktion

Innan du delar ut boken är det bra om du berättar att boken är en fristående fortsättning till *Onsdag kväll strax före sju* och *Din syster måste dö*. Berätta kortfattat vad och vilka de böckerna handlar om (se punkten *Handlingen i korthet*).

Studera framsidan och fundera tillsammans:

- Varför har författaren valt just denna bild?
- Studera personerna. Varför är deras ansikten i skugga? Vad har de för kroppshållning och vad symboliserar den hållningen? Var verkar de befinna sig?
- Vad symboliserar färgställningen?
- Vad kan titeln *Den vita glöden* kunna tänkas symbolisera? Prata om ordet glöd - i vilka sammanhang använder vi oss av det, vad kan glöd betyda? Och vad innebär just orden vit och glöd ihop?
- Vilka känslor väcks av bilden och titeln i samspel?

Prata med eleverna om vad de tror att den här boken kommer att handla om, speciellt om de läst de tidigare böckerna. Fråga dem också vad de hoppas att boken ska handla om.

Läs sedan sidan 7 där denna text står:

TELEFONEN RINGDE.

Abdi kände inte igen numret, men svarade ändå. Det kunde ju handla om ett gig.

"Det är jag", sa en röst.

Låt eleverna diskutera två och två. Vem tror de att det är som ringer och vad vill personen?

Under läsningens gång

Boken är cirka 120 sidor lång. Förslagsvis delar ni upp boken i fyra delar och väljer de frågor och uppgifter som passar. En del kan diskuteras, andra arbetas med enskilt med skriftliga svar.

Be också eleverna att varje gång de stöter på ett slangord eller ett ord de inte förstår, skriva upp ordet samt slå upp orden de inte förstår.

Sid. 7-36

1. Vilken känsla får du av Habib? Förklara med hjälp av texten. (s. 8)
2. På sidan 9 står det att Abdi "hade lovat att vänta på henne (Evin), men var inte säker på att han kunde hålla det löftet." Vilka anledningar tror du att det kan finnas till att han känner sig osäker på att kunna hålla sitt löfte?
3. Daniel har inte haft mobil på flera år medan han suttit på ungdomshemmet. Vad hade du tyckt varit jobbigast om du inte hade fått ha mobil på ett år? Vad hade varit bäst?
4. Vilka olika knep använder Daniel sig av för att inte få raseriutbrott? (s. 12) Har du några andra tips på hur man kan lugna sig när man känner att man håller på att bli riktigt förbannad?
5. Varför har Evin valt att inte ha någon kontakt alls med Khabat och Abdi? (s. 13)
6. Vad betyder uttrycket "Glöden ... hade länge legat och pyrt under ytan." (s. 14)
7. Vad får Daniel för mottagande när han kommer hem till sin familj?
8. a. Hur betar sig folk i Alsta när de ser Daniel? Ge några olika exempel.
b. Hur skulle du ha betett dig tror du om du hade bott i Alsta och hört om det som Daniel gjort och sen sett honom?
c. Hur tror du att Daniel hade önskat att folk hade betett sig?
9. Vad betyder uttrycket "kort stubin"? (s. 24)
10. Daniel tänker att Abdi kan vara som ett skydd för honom. Ett skydd mot vad? Och vad menar han när han tänker "Ingen vill ha beef med en stjärna." (s. 28)
11. Vad verkar Daniel tycka om sin nya lärare Svenne? Resonera med flera olika exempel från texten.
12. Hur betar sig de nya klasskompisarna mot Daniel?

Låt eleverna i par eller grupper diskutera och resonera kring:

- Vilka tre händelser tycker ni är absolut viktigast i den här första fjärdedelen av boken?
- Vad känner ni er oroliga för ska hända längre fram i boken?
- Vad hoppas ni ska hända längre fram i boken?
- Vilken karaktär hoppas ni få lära känna lite bättre?

Sid. 37-69

13. Vad tycker du borde ha hänt efter att Daniel blir knuffad i matsalen och sedan filmad? Hur skulle elever och lärare ha kunnat reagera?
14. Hur känner Abdi och Evin inför att de ska träffas första gången?
15. Om du skulle försöka sammanfatta, tänk dig att du ska berätta för en kompis - hur var Evins och Abdis första möte på två år? Ta hjälp av exempel från texten.
16. Vilka olika "hot" finns det mot Evin och Abdi, av vilka anledningar skulle det kunna bli svårt för dem att få en bra relation trots att de har en sådan dragningskraft till varandra?
17. Varför ändrar sig Daniel och ger Habib sitt nummer på sidan 64?
18. På vilka sätt känner Abdi att Daniel är annorlunda? (s. 65)
19. På sidan 67 står det "Daniel i lejongropen". Vad menas med det?
20. Varför är Daniel nu indragen i gängets planer, varför finns det ingen återvändo?

Låt eleverna i par eller grupper diskutera och resonera kring:

- På vilka sätt tycker de att Abdi stöttar Daniel? Vad hade han kunnat göra för att stötta honom ännu mer?
- Daniel har precis kommit ut från flera år på ungdomshem för mord på sin egen vän. Vilka sätt borde samhället hjälpa honom på nu när han kommer tillbaka till sin hemort igen?

Sid. 70-98

21. Vad har Habib och gänget för plan? Berätta det du vet om den.
22. Hur tycker du att Evins tillvaro verkar vara?
23. Vad menas med att Abdi kanske somnar "av ren flykt", vad är det han flyr från?
(s. 87)
24. Vad betyder ordet "krönet" i meningen "När han hade nått krönet kom han ut på en gata efter bara någon meter..." (s. 90)
25. Vad betyder ordet "ältade" i meningen "Hon ältade fram och tillbaka hela veckan...". Vad brukar du älta?
26. "Det var som ett myggbett, som kliade mer och mer." (s. 95). Vem är det som känner det som att hen har ett kliande myggbett och varför känner personen så?
27. På sidan 98 står förkortningen "pb". Vad är det för något?

Låt eleverna i par eller grupper diskutera och resonera kring:

- Hur allvarligt är brottet som Daniel och de andra killarna planerar att utföra? Vilka straff kan det ge?
- Vad tror ni om Abdi och Evin? Kommer de att vara ihop länge? Varför/varför inte?

Sid. 99-126

28. Varför inser Daniel att han måste dra sig ur kidnappningen? (s. 99)
29. Varför är det just tjejen gänget ska kidnappa? Ge två anledningar. (s. 102)
30. Abdi försöker hjälpa sin vän som hamnat i en livsfarlig situation. Vad gör Evin under tiden?
31. Hur kommer det sig att Daniel inte blir skjuten?
32. Av vilka olika anledningar kan det vara en bra idé att Daniel flyttar från Alsta tycker du?
33. På sidan 112 får Abdi ett sms från Evin där det står "Var är du?" Om hon hade ringt honom istället, hur tror du att deras samtal hade låtit? Skriv ner det som en dialog.
34. Hur gick det med "Tigrarnas" plan?

Låt eleverna i par eller grupper diskutera och resonera kring:

- Vad tyckte ni om slutet?
- Diskutera hur det gått för Daniel, Abdi och Evin när boken slutar. För vem tycker ni att det känns mest positivt och för vem känns det mest negativt?
- Vad tror ni om Evin och Abdi framöver - kan de hitta tillbaka till varandra? Varför/varför inte?
- På vilka sätt tycker ni att Daniel har utvecklats under bokens gång?
- Vem av karaktärerna i boken hade ni helst velat ha som vän? Varför?

Efter att boken är utläst

Här följer olika förslag på övningar att arbeta med efter att ni läst hela boken. Välj en eller några av dem.

Bokens upplägg

Gå igenom hur Mats Berggren byggt upp sin bok med hjälp av begrepp som: spänningsskurva, tillbakablickar, cliffhangers och parallellhandling.

Slang och uttryck

Låt eleverna fram sina listor med slangord och svåra ord och skriva dem som ordlistor där de själva skriver förklaringar till dem. Prata i klassen - använder de andra slangord som inte finns med i boken? Vilka? Skriv in även dessa i listan. Avsluta med att ordna orden i alfabetisk ordning, skriv dem och förklaringarna på ett stort papper och häng upp i klassrummet.

Recension

Eleverna får skriva varsin recension av boken på max en sida där följande måste finnas med: Kort beskrivning av handlingen, kort och för recensionen relevant information om författaren samt den egna upplevelsen av läsningen.

Notis eller artikel

Eleverna får skriva egna notiser eller artiklar där de låter del av bokens handling bli till en nyhetsnotis eller nyhetsartikel.

Dagbok

Välj ut ett ställe i boken och låt eleverna skriva en sida ur antingen Evin eller Abdis dagbok från just detta ställe. Hur känner och tänker Evin/Abdi just här? Vad skriver han/hon om vid just det här tillfället?

Fortsättningskapitel

Eleverna får skriva ett fortsättningskapitel ur valfri persons perspektiv. Det är viktigt att de försöker hålla Mats Berggrens språkliga stil.

Brev

Gå igenom genren brev, hur brev är uppbyggda. Låt eleverna välja mellan Evin, Daniel och Abdi. Den person de väljer ska skriva ett brev till valfri karaktär i boken. Brevet ska skrivas efter att boken är slut, förläggas till efter att bokens handling är avslutad.

Nya slut - drama

I grupper får eleverna välja valfri scen ur boken som de önskar skulle ha slutat annorlunda. De får skriva ihop ett manus med nytt slut på sin scen och sedan spela upp för klassen.

Föräldrar - diskussion

Daniels föräldrar försöker verkligen att finnas där för sin son medan Evins föräldrar helt övergivit sin dotter. Låt eleverna diskutera vad som kännetecknar en bra förälder.

Skriv egenskaper på lappar i förväg, 5-6 uppsättningar med 20-30 egenskaper. Det kan vara ord som "Snål", "Förvirrad", "Omtänksam", "Lättirriterad", "Lynnig", "Rättvis" osv. Dela in eleverna i grupper och låt dem dra en lapp i taget och diskutera om egenskapen är bra eller dålig för en förälder att ha. Lapparna ska de allt eftersom rangordna framför sig, sämst egenskap för en förälder längst till höger och bäst längst till vänster. När de är färdiga ska de förbereda sig på att berätta det viktigaste de kommit fram till för klassen.

Forumteater

Välj några scener ur boken som slutar dåligt. Dela in eleverna i grupper och ge varje grupp en scen. De får tid för att öva in scenen under max en lektion och sedan är det dags för uppspel. När en grupp spelat upp sin scen en gång spelar de upp den en gång till. Denna gång får övriga elever när de vill ropa "Bryt" och gå in och byta plats med valfri skådespelare och sedan improvisera fram en alternativ handling där slutet blir bättre. Fler elever kan ropa "Bryt" under samma scen. Diskutera sedan hur det blev den andra gången innan nästa grupp får spela upp sin scen.

Adjektivkort

Skriv massor av adjektiv på lappar. Låt eleverna bestämma vilka fem-sex karaktärer de tycker är viktigast för handlingen i boken, t ex Daniel, Abdi, Evin, Habib, Fedra, Adnan. Skriv dessa namn stort på tavlan. Dela in eleverna i par och dela ut fem-tio kort per par. De ska nu tillsammans i paren bestämma vilken karaktär varje adjektiv passar bäst in på. Därefter får paren, ett par i taget, gå fram till tavlan, sät-

ta upp sina kort under de karaktärer de valt samt motivera sina val. Avslutningsvis läser ni upp alla adjektiv för varje karaktär. Tycker klassen att karaktärernas adjektiv stämmer väl in? Diskutera i helklass. Adjektivkort för utskrift finns på hemsidan serienocheleven.wordpress.com.

Heta stolen

Låt eleverna två och två skriva olika påståenden om boken, påståenden som det går att antingen hålla med om eller inte, exempelvis: "Abdi skulle ha tagit avstånd från Daniel när han kom ut från ungdomshemmet", "Evin och Abdi borde ha kämpat mer för kärleken" och "Daniels föräldrar är bra föräldrar". Samla in alla påståenden och gå igenom dem själv efter lektionen. Välj ut de som du känner kommer att funka för en Heta stolen-stund i just den här klassen.

Lektionen efter sätter ni stolar i en ring på golvet, det ska finnas en extra stol. Förklara "reglerna" för eleverna - att du kommer att läsa upp påståenden och om de håller med så ska de byta plats med någon annan. Om det bara är en person som reser sig så sätter hen sig på den tomma stolen. Efter varje påstående diskuterar ni en liten stund, fråga någon som höll med och någon som inte gjorde det hur de tänkte.

Förslag på ämnesövergripande arbete

Svenska och musik, ev även engelska

Analysera raplåtar

Analysera olika raplåtar på svenska och/eller engelska och fundera över vilka typer av teman som är återkommande i just rap. Låt eleverna i par analysera och presentera sina tankar kring varsin låt.

Egna raplåtar

Låt eleverna skriva raplåtar om något viktigt som hänt i deras egna liv. Välj om det ska göras på svenskan eller engelskan i samarbete med ämnet musik.

Svenska och bild

Fyr-rutingar

Eleverna får en-två lektioner till att rita fyrrutingar i stil med Henrik Langes "Romaner för dig som har bråttom", alltså att på endast fyra rutor sammanfatta hela bokens handling med ord och bild.

Låt eleverna välja varsin händelse från boken som de tycker är extra viktig. Denna får de illustrera på bilden med valfri teknik, så att känslan i händelsen verkligen kommer fram.

Framsidor

Eleverna får rita nya framsidor till boken. Be dem att verkligen tänka över vilka färger de vill ha på sina framsidor, vad färger symboliserar, om de vill ha symboler, hur titeltexten ska se ut, vilka bilder de vill ha. Elever som inte gillar att rita kan göra sina framsidor i dator eller göra collage.

Sätt upp framsidorna i exempelvis skolbiblioteket och låt varje elev skriva en liten text till sin framsida som förklarar tankarna bakom.

Svenska och samhällskunskap

Låt läsningen av boken mynna ut i ett arbete om framtid i samspel med ämnet samhällskunskap. Forska om olika gymnasieprogram och yrken - vad krävs för att bli t ex sjuksköterska, läkare, lärare, arkitekt, rappare, polis, frisör osv. Gör intervjuer med personer som har ett visst yrke och låt dem berätta om sin väg till drömyrket. Träna på att skriva CV och personligt brev. Gör tester på nätet om vilket arbete som skulle passa just dig.

Tips på annan media att arbeta med i anslutning till läsning av boken

- *Vinterviken*. Bok av Mats Wahl.
- *Ung och utsatt*, säsong 1 avsnitt 1: "De drog med mig upp hit med kniven". Svtplay.
- *Justitia*, säsong 1 avsnitt 4: "Misshandel". Urplay.
- *Insatser redan i förskolan kan minska ungdomskriminaliteten*. Nyhetsinslag från Sveriges radio.
- *Shoo bre*. Bok av Douglas Foley.
- *Stulen och Sista stöten*. Böcker av Leif Jacobsen.
- *Den jag vill vara*. Bok av Lina Stoltz.
- *Ett hål om dagen*. Bok av Louis Sachar.
- *Skam*. Norsk tv-serie.
- *Festen*. Svensk ungdomsserie, finns på Svtplay.
- *Snabba cash*. Serie på Netflix.

Mats Berggrens tips:

- *Kniven i hjärtat*. Tv-serie, Svtplay - Öppet arkiv.
- *Labyrint*. Musikgrupp från Gottsunda.

Övrig information om *Den vita glöden*

ISBN: 978-91-7226-339-0

Antal sidor: 126 sidor

Utgivningsdatum: 2021-03-10

Utgiven av: Bokförlaget Opal

Förlagskontakt: Malou Najic, malou@opal.se

Alsta-serien:

En enda kväll, ISBN: 978-91-7299-936-7

En intensiv roman om en krock, men också ett möte, mellan olika sorters liv i Sverige. Om Martin och Esperanza från förorten Alsta och Alexandra från den fina villan i skyddad överklassmiljö. En dramatisk kväll möts de alla tre och deras liv förändras för alltid. Dessa karaktärer får man skymta som äldre karaktärer i övriga böcker i serien.

Onsdag kväll strax efter sju, ISBN: 978-91-7299-888-9

Det har gått några år sedan *En enda kväll* och nu får vi följa nya ungdommar; barn-
domsvännerna Daniel, Ville och Abdi, studiemotiverade Rakel och Jamila samt Nalin som är hemligt förälskad i Ville.

Din syster måste dö, ISBN: 978-91-7226-170-9

Evin blir kär i Abdi och hennes storebror Khabat får i uppdrag att döda henne när deras föräldrar upptäcker att hon har gått bakom deras rygg. De måste försvara familjens heder.

Rami och Jonatan, ISBN: 978-91-7226-340-6

En bok om den första kärleken, om andras åsikter och om att våga vara den man är. Denna bok utspelas i grannområdet Östertorp, men Jonatan söker in på fotbollsprogrammet på Alsta gymnasium, där han också går i *Den vita glöden*.

Den vita glöden, ISBN: 978-91-7226-339-0 (inbunden)

Daniel återvänder till Alsta efter en tid på ungdomshem där han avtjänat sitt straff för dråp på Ville. Abdi har fått ett genombrott med sin musik. Evin i sin tur kämpar med att finna sig tillrätta med sitt nya liv i egen lägenhet och nytt gymnasium långt bort från familjen.

